

Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe'

Opgericht op 12 november 1974

Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

KringNieuws

Hart voor Historie

Colofon

53e jaargang, nummer 3,
maart 2023
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat (ad interim):

Blokvang 11
Raamsdonksveer 4942 BP
mobiel +31 6 40411815

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws
john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

31 maart 2023

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Uitnodiging lezing	1-2
Verslag lezing	3
Voor u gelezen	4
Mededelingen / Web Nieuws	5
Divers nieuws / agenda	6

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging voor een Lezing over "Wonderen in het zonlicht"

Dhr. Hans van den Broek

Datum: donderdag 16 maart 2023
Spreker: Dhr. Hans van den Broek
Locatie: De ontmoetingsruimte van de GertrudisStaete
Adres: Venestraat 18 4931BP Geertruidenberg
Tijd: 20.00 uur (inloop va 19:30 uur)

Hans van den Broek [1949], vanaf 2015 gepensioneerd radioloog geeft al jaren lezingen over de geschiedenis der geneeskunde.

Deze lezing is een aanvulling uit onverwachte bron op zijn vroegere vondsten. In "Wonderen in het Zonlicht" worden door hem de raakvlakken tussen de geneeskunde en de vele wonderen uit de periode 1300 tot 1750 beschreven.

afb wonder lamme genezen
krukken in bomen water

Hans vond in ruim 3000 wonderen, ofwel mirakels, uit de plaatsen Aerle-Rixtel, Amersfoort, Arnhem, Bolsward, Boxmeer, Brugge, Delft, Dordrecht, Halle, Handel, 's-Hertogenbosch, Kevelaar, Maastricht, Niervaert, Ommel, Rhenen, Stiphout en Scherpenheuvel boeiende informatie over de geneeskunde uit die tijd.

In deze mirakelverhalen bleken medische wetenswaardigheden en eigenaardigheden verborgen. Zo rolden door vergelijking van met elkaar overeenkomende wonderen onverwacht vele fraaie medische vondsten uit die gegevens. Ze worden met relativerende humor voor het voetlicht gebracht.

Wat kunt U horen en zien in "Wonderen in het zonlicht"?

Hoor over genezingen van krankzinnigen die door de duivel bezeten zijn en waarbij de duivel al dan niet succesvol uitgedreven wordt. Of bekijk hoe meer dan honderd kinderen die vanaf de geboorte lam zijn toch weer gaan lopen. Maak mee dat mensen hun ontwrichtte heup zelf in de kom zetten. Zie dat middeleeuwen na jaren genezen van een schot met een pijl terwijl bij kleine jongetjes grote liesbreuken weer in de buik terugglieden.

Verder kunt U lezen dat je vroeger echt alleen maar lijdzaam kon afwachten bij een pijnlijke niersteen.

Bekijk wat een moeder bij een kind met koortsstuipen deed.

Leef mee met de eerste patiënten met syfilis in Nederland.

afb wonder banneux geneeskrachtig water

Zie ook <https://geertruydenberghe.nl/agenda-item/geplande-lezing/> Vervolg op pagina 2

De toegang is gratis ook voor niet-leden

En vooral realiseer u door hoeveel honger en vooral vitaminegebrek er steeds weer geleden werd.

De wonderverhalen blijken een ware goudmijn voor de verklaring van voor ons aanvankelijk onduidelijke medische verschijnselen.

Daarnaast krijgt u een goede indruk van de gang van zaken rond een bedevaart en de vele ingrijpende beloftes die onze doodzieke voorouders in hun bodemloze wanhoop aan de aanbeden heiligen deden.

Die beloftes varieerden van het doen van bedevaarten met als enige voedsel water en brood tot het schenken van kostbare afgietsels van genezen lichaamsdelen in zilver of kaarsenwas.

afb wonder watertap in Lourdes

Tussen alle wonderen door komen onverwachte juweeltjes aan vergeten kennis boven water zoals over het belang van eieren, kaarsen, het vernoemen van

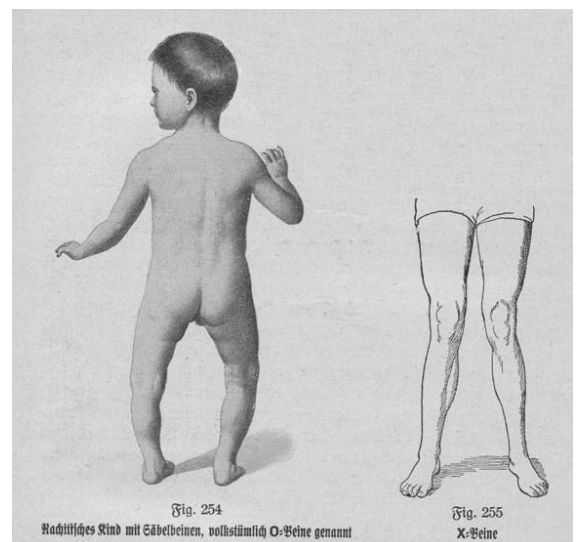
kinderen naar een Heilige en het verschijnsel wisselkind. Hans laat U op boeiende wijze luisteren naar het leven in een andere wereld.

afb wonder kevelaer kaarsenverkoopsters

afb wonder boxmeer bedevaartvaantje

afb wonder x-benen rachitis

Verslag Lezing over “Geloof en bijgeloof”

Datum: donderdag 16 februari 2023
 Spreker: Dhr. Paul Spapens
 Locatie: De ontmoetingsruimte van de GertrudisStaete
 Adres: Venestraat 18 4931BP Geertruidenberg

Verslag: Lezing over geloof en bijgeloof trekt een goed gevulde zaal van ongeveer 40 bezoekers

Op donderdagavond 16 februari vond er in de ontmoetingsruimte van de GertrudisStaete een lezing plaats over het onderwerp geloof en bijgeloof. De zaal was goed gevuld met ongeveer 40 bezoekers, variërend in leeftijd en achtergrond.

Toen Paul Spapens binnenkwam, sprak hij mij aan met de vraag "Geloof jij en ben je bijgelovig?" waarop ik antwoordde: "Ik geloof het niet." Na afloop van de lezing realiseerde ik me dat ik er heel anders over dacht, en besepte ik dat er in mijn onderbewustzijn zowel het geloof als het bijgeloof aanwezig zijn. Gezien de reacties uit de zaal denk ik dat dit voor velen herkenbaar is.

De spreker Paul Spapens begon met een korte inleiding over de verschillen tussen geloof en bijgeloof. Hij legde uit dat geloof gebaseerd is op een diep gevoel van vertrouwen in een hogere macht en het aanhangen van bepaalde principes, terwijl bijgeloof juist berust op irrationele angsten en overtuigingen die niet rationeel te verklaren zijn.

Vervolgens ging de spreker in op bijgeloof rondom getallen. Hij vertelde bijvoorbeeld over mensen die denken dat het ongeluk brengt om op vrijdag de 13e de deur uit te gaan, of dat het geluk brengt om iets drie keer te herhalen. Ook haalde hij een voorbeeld aan van bijgeloof in de sportwereld, namelijk de waarzeggende octopus die tijdens het WK voetbal in 2010 in Zuid-Afrika alle uitslagen van het Duitse elftal goed voorspelde.

Ook d'n Heilige Antonius, ofwel de Heilige Antonius van Padua, kwam ook aan bod. Hij is een katholieke heilige en de patroonheilige van onder andere verloren voorwerpen, bakkers en mijnwerkers. Hij was een Franciscaanse monnik en een beroemde prediker en theoloog, die bekend stond om zijn preken en wonderen. Op 18 juli 1212 verwoestte een brand het gemeentehuis in Waalre, waarbij de brandstichters nooit zijn gearresteerd. Een interessant detail is dat iemand bij de afzetting een nisje heeft gemaakt met daarin een kaarsje en een beeltenis van de heilige Sint Antonius, met daarbij de tekst "Heilige Antonius, beste vriend, maak dat men snel de daders vindt".

Een ander onderwerp dat aan bod kwam was het verschil tussen gelovigen en bijgelovigen als het gaat om gebed. Waar gelovigen bidden om contact te maken met een

hogere macht en hun vertrouwen te uiten, zijn schietgebedjes een vorm van bijgeloof. Mensen die schietgebedjes gebruiken, geloven dat een kort gebedje hen kan helpen in situaties waarin ze zich kwetsbaar voelen of hulp nodig hebben.

De lezing eindigde met een korte samenvatting van de belangrijkste punten. De spreker benadrukte dat geloof en bijgeloof vaak naast elkaar bestaan en dat het belangrijk is om open te staan voor andere overtuigingen en hierover in gesprek te gaan. Na afloop was er nog tijd voor vragen en discussie, waarbij de bezoekers actief deelnamen. Het was een geslaagde avond waarbij iedereen nieuwe inzichten en inspiratie opeedde.

De voorzitter opent de lezing voor een goed gevulde zaal

Paul Spapens tijdens zijn presentatie

Wij zien u graag terug bij de volgende lezing over “Wonderen in het zonlicht” door de heer Hans van den Broek op 16 maart 2023 om 20:00 uur in de GertrudisStaete Venestraat 18 4931BP Geertruidenberg.

Voor u gelezen: (uit de bibliotheek OKG)

In de bibliotheek van de Oudheidkundige Kring staan heel veel boeken. In deze nieuwe rubriek wil ik regelmatig een boek of speciale uitgave onder de aandacht brengen.

Zoals u in het vorige Kring Nieuws hebt kunnen lezen, hebben wij een boek "de Kronieken van Geertruidenberg" gekregen. Dat boek is samengesteld door Dhr. C.J. Mollenberg.

Wie was deze meneer?

Coenraad Johannes Mollenberg, geboren op 26 mei 1851 in Appeltern, was onderwijzer. Eerst waarschijnlijk werkzaam in Alkmaar, later in Helmond, Eindhoven, Dreumel en met ingang van 15 april 1883, tot vlak voor zijn pensioen in 1915 in Geertruidenberg, als directeur van de Rijks normaallessen. Na zijn pensioen verhuist hij naar 's-Hertogenbosch. Hij overlijdt op 5 juni 1933 en wordt op het kerkhof in Alphen begraven.

(bron Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas)

In de bibliotheek bevindt zich een gebonden schrift met daarin een historische verzameling krantenknipsels van en met betrekking tot de stad Geertruidenberg, door C.J. Mollenberg, over de periode juni 1926 tot december 1927.

Allerhande onderwerpen komen aan bod. Het leven van Johannes Vollevens (1649-1728), die als eerste schoolmeester aan het hoofd stond der stadsschool te Geertruidenberg;

Enkele gedichten van Jonkvrouw De Lannoy;

Maar ook citaten uit de Ordonnantieboeken uit de 16e eeuw:

"12 juli 1596 KERKHOF, Niet kaatsen, balslaan, schieten, naar glazen te werpen op het kerkhof; geen asch of vuiligheid daarop te gooien. Boete 30 st. Wordt een of ander door kinderen gedaan, dan is de boete verhaalbaar op ouders." Ook worden diverse grafschriften in de voormalige Kanunniken-, thans Protestantsche kerk beschreven.

In 1775 is een besluit genomen door Burgemeester, Schout en Schepenen omtrent de bouw van een nieuw Mannen- en Vrouwenhuis.

Een uitgebreid artikel van meerdere bladzijden over een verdrag aangaande het onderhoud der weezen in het Weeshuis te Geertruidenberg, anno 1681. In het verdrag wordt van alles vastgelegd over betalingen van goederen (bier van twee gulden de ton zal de gewone drank zijn en gehaald worden ter plaatse door regenten aangewezen) en diensten.

Er wordt een binnenvader en een binnenmoeder aangesteld op een loon van tweehonderd Rijnguldens. De binnenvader en binnenmoeder moeten gehuwd en kinderloos zijn. Kinderen worden in de gereformeerde religie opgebracht, zullen in het huis blijven tot den leeftijd van 24 jaren. De kleding van zoowel burger- als soldatenweezen zal zijn donkergrauw met eene bies van rood en geel op den schouder. Burgerweezen dragen de bies op de rechterschouder, soldatenweezen op den linker.

Tot slot nog een stuk over de concessie voor eene houten brug over de rivier de Donge te Geertruidenberg. Deze vaste houten brug met

eene dubbele ophaalbrug over de penanten der waterkeering wordt, ter vervanging van het veer, gebouwd door Johannes v.d. Made Jzn, te Klundert. De onderkant komt op 3 ellen en 3 palmen boven A.P..

Er moet passagegeld worden betaald. Voor iedere voetganger, ingezetene van Geertruidenberg en Raamsdonksveer f 0,03. Voor iedere andere voetganger f 0,05. Voor ieder persoon met paard, of hoornbeest met den drijver f 0,15. Voor ieder paard of hoornbeest meer f 0,10. Voor ieder varken, schaap, geit of ezel met den drijver f 0,07. Voor dier daarboven f 0,02. Voor ieder rij- of voertuig met 2 wielen, paard en man inbegrepen f 0,25. enz, enz..... Aldus vastgesteld bij Koninklijk besluit van 19 november 1844.

REGISTER RIJKSMONUMENTEN VERBETERD

Het register met de gegevens van alle 63.000 rijksmonumenten van ons land is vernieuwd. Een modernere uitstraling en een nieuwe opzet dragen bij aan meer gebruiksgemak. Het register is te vinden op www.cultureelerfgoed.nl en wordt beheerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Een belangrijke verandering is de vereenvoudigde zoekfunctie. Deze zorgt ervoor dat je sneller de juiste informatie vindt. Ook op de afzonderlijke monumentenpagina's zijn verbeteringen doorgevoerd. Zo is daar nu duidelijker welke monumenten er onderdeel van een complex zijn. Met deze aanpassingen is het Rijksmonumentenregister weer klaar voor de toekomst.

Het raadhuis van het Noord-Hollandse dorp De Rijp uit 1630 is een rijksmonument.

Mededeling vanuit het bestuur

Met ingang van 1 januari 2023 stopte Evert Visser als secretaris. Na een periode van overdracht van het secretariaat heeft de heer Pieter Voragen besloten zich alsnog terug te trekken als waarnemend secretaris, met als gevolg dat de Oudheidkundige Kring opnieuw op zoek is naar een persoon die het secretariaat vorm wil geven.

Heeft u interesse dan kunt u contact opnemen met Jan van Gils j.a.van.gils@casema.nl of telefonisch +31 6 40411815

PERSBERICHT Podcast Mijn Tilburgse feministische voormoeders

Op 31 januari verschijnt bij Regionaal Archief Tilburg het eerste deel van een nieuwe podcast: Mijn Tilburgse, feministische voormoeders. Maker van de podcast is Sanne Schraa, die vier maanden onderzoek deed in onze archieven en bij Feniks Emancipatie Expertise Centrum. Ze sprak met feministes uit de vrouwenbeweging tijdens de Tweede Feministische Golf.

Sannes onderzoek was onderdeel van het project 'Ons Archief [1]', een onderzoeksproject vanuit de Morrenstichting en het NOT-fonds waarmee onderzoek naar gemarginaliseerde groepen in de samenleving wordt gestimuleerd.

[1]

[TRAILER: Mijn Tilburgse feministische voormoeders - Mijn Tilburgse feministische voormoeders | Podcast op Spotify](#)

Websitenuws Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe

De oudheidkundige kring beheert een viertal websites(pagina's) De inmiddels bekende website geertruydenberghe.nl [Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe - Beleef de geschiedenis](#)

Het Canon van Geertruidenberg (canon-geertruidenberg.nl) Een leeromgeving voor lagere scholen en voortgezet onderwijs (wordt/werd bijgehouden door Ans Spee en Cees Kerst)

[Wiki Midden-Brabant \(wikimiddenbrabant.nl\)](http://wikimiddenbrabant.nl) (Cees Kerst heeft hier veel werk verricht.) Hiervoor is het [Regionaal Archief Tilburg - Home](#) (overkoepelende algemene databank) verantwoordelijk.

En [Geertruidenberg, Raamsdonksveer en Raamsdonk op de Kaart \(geertruidenbergopdekaart.nl\)](#) (Deze pagina put zijn data uit de Wiki pagina maar kan dat ook doen uit onze website of andere databanken.

We proberen de "Wiki" en "Geertruidenberg op de kaart" webpagina's weer nieuw leven in te blazen en zoeken mensen die interesse hebben daar aan mee te werken. Dit kan gewoon van huis uit, en wanneer het u schikt.

Bezoek ook eens onze website, waar u alle artikelen kunt vinden maar dan in kleur. Daarbij vindt u steeds meer informatie en artikelen die u mogelijk heeft gemist in De Langstraat of het KringNieuws.

[Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe - Beleef de geschiedenis](#)
[Kringnieuws - Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe](#)

We houden u op de hoogte

Ledenvaria:

Nieuw leden:

Dhr. G van Seeters Geertruidenberg

Agenda:

De Oudheidkundige Kring is elke maandagavond aanwezig in de Schattelij vanaf 20:00 uur. Ook u bent van harte welkom om eens kennis te maken. U vindt ons op het adres Vismarktstraat 4a (de grote deur aan de voorzijde binnen gaan. Een meter of vier rechts vind u een groene deur, dan naar de eerste verdieping.

- **Vergadering bestuur OKG**
Geen vergaderschema opgesteld.(om de ca 6 weken)
- **Lezingen Oudheidkundige Kring, alle lezingen vinden plaats in de GertrudisStaete Venestraat 18 te Geertruidenberg, u bent van harte welkom vanaf 19:30 uur. Aanvang lezing 20:00 uur.**

16 maart "Wonderen in het zonlicht" Hans van den Broek

20 april Algemene Leden Vergadering, lezing "De Langstraters" Nol Kleijngeld

Overig:

1 december '22 – 25 juni '23 Expositie St. Agnes Museum De Roos te Geertruidenberg.

21 maart 2023 lezing: Het waarom van Breda. De lezing vindt plaats in Ontmoetingscentrum De Vlieren (Monseigneur Nolensplein 1, Breda) en start om 19.30 uur.

Geertruidkerk:

23 april / Brocantemarkt Geertruidkerk

27 april t/m 7 mei / Reizende Tentoonstelling Peerke Donders i.s.m. het Peerke Donders Paviljoen

- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link [Tienduizenden archeologische rapporten digitaal beschikbaar / Nieuwsbericht | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)

- **ruim 51.000 personen toegevoegd** aan de Brabantse gevangenisregisters (1821-1922) <https://www.bhic.nl/> Het geheugen van Brabant. Buiten dit nieuws veel historische informatie te vinden.

Vorbereiding Excursie: Voor het thema dit jaar hebben we gekozen voor de watersnoodramp 1953. Onze eerste keuze viel op het plaatsje Hulst, echter de reisafstand 1,5 uur met de bus en de accommodaties in de binnenstad vielen ons tegen. De lezing inspireerde ons het **watersnood-museum en de plaats Zierikzee** nader te bekijken. Voor zover we het kunnen zien in de media, ziet het er veel belovend uit en gaan dit verder onderzoeken. De datum is, onder voorbehoud, vastgesteld op **zaterdag 30 september 2023**. Noteer deze datum vast in uw agenda.

Van onze bibliotheek

Nieuwe aanwinsten

Kroniek van Geertruidenberg, 1938 door C.J. Mollenberg (geschonken door Dhr. P. Stallen uit Breda)

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Bernadette Monshouwer of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder:

- **De Klok** Heemkundekring Made en Drimmelen
- **De Mulder** Heemkring Molenheide in Gilze en Rijen
- **De Wazerwijen** Heemkundekring de Heerlyckheit in Dongen
- **Engelbrecht van Nassau** Erfgoedvereniging Engelbrecht van Nassau in Breda
- **Effè Lustere** Historische vereniging Werkendam en De Werken
- **De Waterschans** Geschiedkundige kring Bergen op Zoom
- **De Koerier** Brabants Heem (alle uitgaven zijn als pdf te downloaden op <https://www.brabantsheem.nl/?s=koerier>)
- **Saillant** Stichting Menno van Coehoorn (de laatste uitgave is op de website te lezen, of als pdf te downloaden op <https://coehoorn.nl/om-te-weten/saillant/>)
- **Tijdschrift van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed** (een abonnement op dit blad is gratis. U kunt u abonneren op <https://www.cultureelerfgoed.nl/abonneren>)
- **In Brabant** Tijdschrift voor het Brabants Erfgoed
- **De Heerlijkheid** Heemkundekring De Heerlijkheid Oosterhout (oude exemplaren van 2013 t/m 2019 zijn als pdf te downloaden op <https://www.hkoosterhout.nl/multimedia/ledenbladen>)
- **De Senspaol** Heemkundekring Op 't Goede Spoor in Waspijk

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberg, Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 4 is 31-03-2023. Het KringNieuws valt dan in de week van 10-04-2023 bij u in de brievenbus of in de mailbox.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus zonder opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar redactie **John François:**

john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
De redactie KringNieuws

